

Solitaire bijen in mijn tuin

Tekst en foto's Ina van der Vlist

Ina van der Vlist schrijft over solitaire bijen in haar tuin en directe omgeving.

In de tuin van de burens staat een hoekje met gamander. Deze lipbloemige is bijzonder aantrekkelijk voor honingbijen en hommels. De grote wolbij (*Anthidium manicatum*) heeft er zijn territorium en bewaakt dat met grote overgave. Hij duldt geen enkel ander insect, behalve grote wolbijvrouwtjes. Het fascineert mij altijd om te zien hoe fanatiek hij is met zijn verjaagtactiek. Razendsnel vliegt hij boven het perkje, kan stilstaan in de lucht en alle kanten op zwenken. Ook deelt hij ondertussen kopstoten uit aan concurrenten, of probeert hen met zijn stekelige achterlijf te raken. Als hij de kans krijgt, bijt hij vleugels af met zijn stevige getande kaken. Het was sneu om te zien hoe een onfortuinlijke honingbij, waarvan zelfs beide linker-vleugels waren afgebeten,

op de gamander probeerde haar evenwicht te bewaren. Wegvliegen kon zij niet meer. Daardoor werd ze een heel gemakkelijke prooi voor de bijenwolf (een graafwesp). Af en toe pakt het mannetje van de grote wolbij wat nectar en soms rust hij even uit op een plek aan de rand van zijn territorium, onderwijl zijn gebiedje goed in de gaten houdend. Hoewel de vrouwtjes naar hartenlust mogen foerageren, krijgen ook zij geen rust. Ik zag dat zij meerdere keren per dag stevig werden vastgepakt voor een paring.

Beschrijving grote wolbij

Grote wolbijen zijn groot, robuust en lijken op wespen. De grootte varieert van 10 tot 18 mm. Het achterlijf is zwart en heeft aan de randen een of twee rijen gele, soms in elkaar overvloeiende vlekken. De grotere mannetjes hebben lange witte haren aan hun dunne poten en vijf kromme stekels aan het einde van het achterlijf. De vrouwtjes

missen die stekels en hebben minder behaarde en dikkere poten. Als grote wolbijvrouwtjes met hun lange tong nectar opzuigen, verzamelen ze met hun kopharen meteen stuifmeelkorrels. Vliegend naar de volgende bloem vegen zij ondertussen met de pootjes dit stuifmeel naar de goudgele verzamelharen op de buik. Grote wolbijen kunnen in heel het land worden gezien, maar komen vooral voor in stedelijke en bloemrijke gebieden. Ze vliegen van mei tot september.

Bloembezoek

Wolbijvrouwtjes halen hun voedsel vooral van lip- en vlinderbloemigen en helmkruidsoorten. Voor hun nestbekleding verzamelen ze haren van allerlei harige planten zoals ezelsoor en koningskaars. In mijn tuin zag ik hoe mevrouw wolbij, met haar scherp getande kaken, de haartjes van de prikneus (*Lychnis coronaria*) afschraapte. Ze maakte er vervolgens met haar pootjes

een wollig balletje van, stopte dat tussen haar kaken en vloog er mee weg. Dat maakte mij meteen duidelijk waar deze bijen hun naam aan te danken hebben.

Nest

De vrouwtjes bouwen nesten van plantenharen in bestaande holle ruimten in de grond, muren, hout en stengels. Het nest is meestal lastig te vinden. Wel vond ik in mei een grote wolbij die in een nestblok van mijn bijenhotel een paar keer overnachtte. Overdag bezochten de toen nog jonge grote wolbijen het vingerhoedskruid.

Metselbijen gebruiken in het voorjaar de nestholtes die ook voor grote wolbijen geschikt zijn. Daarom ga ik in de zomer extra holle stengels van 8 mm doorsnede aanbieden en ezelsoren (*Stachys byzantina*) aanplanten. Zal het mij dan toch eens lukken om een nest van een grote wolbij te vinden? ●

Grote wolbijvrouwtje verzamelt haren van prikneus.

Onfortuinlijke honingbij waarvan twee vleugels door het grote wolbijmannetje zijn afgebeten, balanceert op de gamander.

Mijnheer grote wolbij op vingerhoedskruid. Zijn stekelige achterlijf en poten met lange witte haren zijn goed te zien.